

Nr 104.

Ankom till riksdagens kansli den 10 september 1914 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avlöning åt lärare vid folkskolor och vissa andra skolor under tjänstgöring till rikets försvar m. m.

(2:a avd.)

I en den 2 september 1914 till riksdagen avlåten, till statsutskottets förberedande behandling överlämnad proposition (nr 278) har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden samma dag, föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att, i fråga om rätt till ålderstillägg för lärare vid folk- eller småskola, högre folkskola eller kommunal mellanskola, honom icke må föras till last tid, varunder han åtnjutit ledighet för fullgörande av värnplikt,

dels godkänna de av föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet förordade grunderna för avlöning åt lärare vid folk- och småskolor samt vid högre folkskolor och kommunala mellanskolor under tjänstgöring till rikets försvar, att gälla från och med den 1 augusti 1914, in- till dess annorlunda varder av Kungl. Maj:t bestämt,

dels ock medgiva, att de i nämnda grunder omförmälda statsbidrag till avlönande av vikarie för lärare vid folk- och småskolor må utgå av förslagsanslagen: »bidrag till avlönande i vissa fall av vikarie för lärare eller lärarinna vid folkskola eller småskola» och »avlöningsbidrag till sjukvikarier för lärare vid folk- och småskolor», att enahanda bidrag till ersättning åt vikarie för lärare vid högre folkskola må utgå av förslagsanslaget: »bidrag till avlönande av vikarie för lärare vid högre folkskola» samt att

motsvarande bidrag till avlöning åt vikarie för lärare vid kommunal mellanskola må utgå av förslagsanslaget: »kommunala mellanskolor», med rätt för Kungl. Maj:t att, när i särskilda fall omständigheterna därtill föranleda, meddela understöd av statsmedel för ifrågavarande ändamål utan hinder däraf, att någon avvikelse från ovanberörda grunder ägt rum.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts framställning, får följaktligen hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att, i fråga om rätt till ålderstillägg för lärare vid folk- eller småskola, högre folkskola eller kommunal mellanskola, honom icke må föras till last tid, varunder han åtnjutit ledighet för fullgörande av värnplikt;

b) godkänna följande grunder för avlöning åt lärare vid folk- och småskolor samt vid högre folkskolor och kommunala mellanskolor under tjänstgöring till rikets försvar, att gälla från och med den 1 augusti 1914, intill dess annorlunda varder av Kungl. Maj:t bestämt:

Grunder för avlöning åt lärare vid folk- och småskolor samt vid högre folkskolor och kommunala mellanskolor under tjänstgöring till rikets försvar.

A. *Folkskolor och småskolor.*

1) Därest vid folkskola anställd ordinarie eller extra ordinarie lärare eller lärare, som uppehåller tillfälligtvis ledig folkskolläraryrkesbefattning, eller i vederbörlig ordning antagen biträdande lärare vid folkskola eller lärare vid mindre folkskola eller småskola, till vilkens avlöning bidrag av statsmedel utgår, är tjänstledig för fullgörande av tjänstgöring till rikets försvar, skall, med det i punkt 7) omförmälda undantag, statsbidrag till hans avlöning oavkortat utgå.

2) Lärare, som av nu nämnd anledning är hindrad att uppehålla sin tjänst, skall under ledigheten, vare sig den honom åliggande tjänstgöringen kunnat genom vi-

karie uppehållas eller icke, av sin lön avstå ett belopp, motsvarande en fjärdedel av det arvode, som enligt punkt 3) skall utgöra vikaries kontanta minimiavlöning.

3) Då ordinarie eller extra ordinarie folkskollärare eller lärare, som uppehåller tillfälligtvis ledig folkskol-lärartjänst, till vilkens avlöning bidrag av statsmedel ut-går, är ledig för tjänstgöring till rikets försvar och vid folkskoleseminarium examinerad vikarie är för honom förordnad, skall vikarien för den tid, varunder hans för-ordnande varar, åtnjuta arvode efter minst etthundra kronor för läsmånad, varje månad beräknad till trettio dagar, samt förses med tjänlig skolan närbelägen bostad, bestående av ett rum, med vedbrand eller ock erhålla ersättning därför, beräknad efter minst sex kronor 25 öre i månaden, ävensom med belopp, som bestämmes av skoldistriktet, undfå gottgörelse för resekostnad, där sådan ifrågakommer.

4) Då biträdande lärare vid folkskola eller lärare vid mindre folkskola eller småskola, till vilkens avlöning bidrag av statsmedel utgår, är av meranämnda anledning tjänstledig och vid vederbörligt seminarium examinerad eller, enligt § 6 i kungl. kungörelsen angående lönetillskott av allmänna medel för lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor den 5 juni 1885, av folkskolinspektör prövad vikarie är förordnad, skall vikarien för den tid, varunder hans förordnande varar, åtnjuta arvode efter minst femtiosex kronor 25 öre för läsmånad, varje må-nad beräknad till trettio dagar, och i övrigt samma för-måner, som enligt punkt 3) tillkomma vikarie för lärare vid folkskola.

5) Till avlöande av sådan vikarie, som nu är i fråga, äger skoldistriktet att av statsmedel utbekomma ett bidrag, motsvarande två tredjedelar av vikariens kontanta minimiavlöning. Återstoden av samma avlö-ning skall bestridas med det belopp, som den tjänstledige läraren enligt punkt 2) har att avstå av sin lön, och i övrigt av skoldistriktet, vilket det jämväl skall åligga att förse vikarien med bostad jämte vedbrand eller ock lämna ersättning därför enligt vad i punkt 3) omförmålts, även-som att, där så ifrågakommer, gottgöra honom resekostnad.

6) För utbekommande av statsbidrag, som i punkt 5) nämnes, må, under förutsättning att avlöning till vikarie utgått efter de i punkten 3) eller 4) bestämda grunder, hinder ej möta därav, att vikarie ej, på sätt ovan sagts, avlagt examen eller undergått prövning, därest folkskolinspektören vitsordar, att vikarien befunnits duglig samt att vederbörligen examinerad eller prövad vikarie ej kunnat erhållas. Ej heller må hinder för utbekommande av statsbidrag möta därav, att den undervisning, som skolat åligga den tjänstledige läraren, blivit uppdelad på två eller flera vikarier, därest folkskolinspektören vitsordar, att dessa varit dugliga för den uppgift, som ålegat dem, och att undervisningen vid den eller de skolor, som av sådan anordning beröras, blivit i vederbörlig utsträckning och på ändamålsenligt sätt tillgodosedd.

7) Om enligt ovan bestämda grunder godkänd vikarie icke kunnat anskaffas och undervisningen av denna anledning måst inställas, skall å det statsbidrag, som skolat utgå till den tjänstledige lärarens avlöning, avdragas ett belopp, motsvarande för år 1914 två tredjedelar och för tiden därefter nio tiondelar av vad den tjänstledige läraren är skyldig att enligt punkt 2) under ledigheten avstå av sin lön.

8) Till vikarie må i de fall, varom nu är fråga, kunna antagas såväl lärare som lärarinna.

B. Högre folkskolor.

1) Därest vid högre folkskola, till vilken understöd av statsmedel utgår, anställd ordinarie eller extra ordinarie lärare i läsämnen, vilken har en tjänstgöringsskyldighet av minst tjugufyra timmar i veckan, är tjänstledig för fullgörande av tjänstgöring till rikets försvar, skall, med det i punkt 6) omförmälda undantag, statsbidrag såväl till skolan som till lärarens avlöning oavkortat utgå.

2) Lärare, som av tjänstgöring till rikets försvar är hindrad att uppehålla sin tjänst, skall under ledigheten, vare sig den honom åliggande tjänstgöringen kunnat ge-

nom vikarie uppehållas eller icke, av sin lön avstå ett belopp, motsvarande en fjärdedel av det arvode, som enligt punkt 3) skall utgöra minimiavlöning till manlig vikarie.

3) Då sådan lärare, som här avses, är av ovan nämnd anledning tjänstledig och för anställning vid högre folkskola behörig vikarie är för honom förordnad, skall vikarien, för att statsbidrag till hans avlöande må kunna erhållas, för den tid, varunder hans förordnande varar, åtnjuta arvode, manlig lärare efter minst ett-hundranittio kronor och kvinnlig lärare efter minst ett-hundraåttio kronor för läsmånad, varje månad beräknad till trettio dagar, samt förses med tjänlig skolan närbelägen bostad, bestående av ett eller två rum, med vedbrand eller ock erhålla ersättning därför, beräknad efter minst tolv kronor 50 öre i månaden, ävensom med belopp, som bestämmas av skoldistriktet, undfå gottgörelse för resekostnad, där sådan ifrågakommer.

4) Till avlöande av vikarie, som nu är i fråga, äger skoldistriktet att av statsmedel utbekomma ett bidrag, motsvarande två tredjedelar av vikariens kontanta minimiavlöning. Återstoden av samma avlöning skall bestridas med det belopp, som den tjänstledige läraren enligt punkt 2) har att avstå av sin lön, och i övrigt av skoldistriktet, vilket det jämväl skall åligga att förse vikarien med bostad jämte vedbrand eller ock lämna ersättning därför enligt vad i punkt 3) omförmälts, ävensom att, där så ifrågakommer, gottgöra honom resekostnad.

5) För utbekommande av statsbidrag, som i punkt 4) nämnes, må hinder ej möta därav, att vikarien ej förvärvat behörighet att antagas till lärare vid högre folkskola, därest folkskolinspektören vitsordar, att vikarien befunnits duglig samt att behörig vikarie ej kunnat erhållas. Ej heller må hinder för utbekommande av statsbidrag möta därav, att den undervisning, som skolat åligga den tjänstledige läraren, blivit uppdelad på två eller flera vikarier, därest folkskolinspektören vitsordar, att dessa varit dugliga för den uppgift, som ålegat dem, och att undervisningen vid den eller de den allmänna folkundervisningen tillhörande skolor, som av sådan an-

ordning beröras, blivit i vederbörlig utsträckning och på ändamålsenligt sätt tillgodosedd.

6) Om enligt ovan bestämda grunder godkänd vikarie icke kunnat anskaffas och undervisningen av denna anledning måst inställas, skall å det statsbidrag, som sammanlagt skolat utgå till skolan och den tjänstledige lärarens avlöning, avdragas ett belopp, motsvarande två tredjedelar av vad den tjänstledige läraren är skyldig att enligt punkt 2) under ledigheten avstå av sin lön.

C. Kommunala mellanskolor.

1) Därest lärare vid statsunderstödd kommunal mellanskola är tjänstledig för fullgörande av tjänstgöring till rikets försvar, skall, med det i punkt 5) omnämnda undantag, statsbidrag såväl till skolan som till lärarens avlöning oavkortat utgå.

2) Beträffande ordinarie, extra ordinarie eller vikarierande ämneslärare med full tjänstgöring, vilken av nu nämnd anledning är hindrad att uppehålla sin tjänst, skall under tjänstledigheten i avlöningshänseende gälla vad som i nådiga kungörelsen den 8 december 1911 angående avlönings- och pensionsförhållandena för lärarpersonalen vid kommunala mellanskolor är stadgat beträffande ordinarie ämneslärare, som åtnjuter tjänstledighet för styrkt sjukdom.

3) Då rektor vid kommunal mellanskola är av tjänstgöring till rikets försvar hindrad att uppehålla sin tjänst, skall i fråga om hans avlöning under ledigheten gälla vad som i nyssnämnda nådiga kungörelse är stadgat beträffande rektor, som åtnjuter tjänstledighet för styrkt sjukdom.

4) Då sådan lärare, som här avses, är av nu omnämnd anledning tjänstledig, skall till tjänstens uppehållande genom vikarie utgå statsbidrag till samma belopp, som enligt nådiga kungörelsen den 8 december 1911 angående ändrade bestämmelser rörande statsunderstöd åt kommunala mellanskolor skall utgå till lärare, som vikarierar för på grund av sjukdom tjänstledig ordinarie ämneslärare.

5) Om lämplig vikarie för ledig lärare icke kunnat erhållas och undervisningen av denna anledning måst inställas, skall det statsbidrag, som sammanlagt skolat utgå till skolan och den tjänstledige lärarens avlöning, minskas med ett belopp, motsvarande två tredjedelar av vad den tjänstledige läraren är skyldig att enligt punkten 2) eller 3) under ledigheten avstå av sin lön.»

c) medgiva, att de i nämnda grunder omförmälda statsbidrag till avlöning av vikarie för lärare vid folk- och småskolor må utgå av förslagsanslagen: »bidrag till avlöning i vissa fall av vikarie för lärare eller lärarinna vid folkskola eller småskola» och »avlöningsbidrag till sjukvikarier för lärare vid folk- och småskolor», att enahanda bidrag till ersättning åt vikarie för lärare vid högre folkskola må utgå av förslagsanslaget: »bidrag till avlöning av vikarie för lärare vid högre folkskola» samt att motsvarande bidrag till avlöning åt vikarie för lärare vid kommunal mellanskola må utgå av förslagsanslaget: »kommunala mellanskolor», med rätt för Kungl. Maj:t att, när i särskilda fall omständigheterna därtill föranleda, meddela understöd av statsmedel för ifrågavarande ändamål utan hinder därav, att någon avvikelse från ovanberörda grunder ägt rum.

Stockholm den 10 september 1914.

På statsutskottets vägnar:

F. CL:SON WACHTMEISTER.
